

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X. évfolyam.

FIUME, péntek 1913. január 17.

13. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 200).
Gradinata del Sasse Bianco 3, Wurzer ház I em.

Feladás szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Égész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Fél évre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 0 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 400.

A vidéki pénzüintézetek vezetése.

(M. P.) A gazdasági életünket hosszú idő óta bénító pénzüintézet nem csupán a fejlődés folyamatának vetett gátat, hanem nagy mértékben éreztette hatását a már működő kereskedelmi, ipari és pénzüintézetekkel szemben is és sok helyütt alapjaiban megügatja, sőt romba is döntötte a fejlődésre képes vállalkozásokat. A bukások aránytalanul nagy százaléka jut a vidéki pénzüintézetekre, holott az előző évek gazdasági története azt igazolja, hogy a legnagyobb arányú fejlődés éppen ezen a téren volt tapasztalható. Speciális okokunk kell tehát fennforogniok, melyek érthetőbbé teszik a vidéki pénzüintézetek tömeges pusztulását, a viszonyokkal szemben tanúsított feltűnő gyengeségét.

A vidéki pénzüintézetek közül igen jelentős számú bank és takarékpénztár alapítása az utolsó évtizedre esik. A néhány éven keresztül tartott pénzüintézet idején nagyon sok olyan vidéki pénzüintézet működött eredményel, mely jelentősebb saját tőke nélkül, ugyyszólván kizárólag hitelből gazdálkodtak. Kétségtelen, hogy ilyen alapokra

fektetett pénzüintézet a mostaitól kisebb arányú pénzüintézet hatását is súlyosan megérzi, s érthető, ha a mostani viszonyok közt — amikor hitelképes, szolid intézetek hitelét is megszorították, sőt megvonták a nagybancok — összeroppan. Viszont azonban kétségtelen az is, hogy amennyiben ezek a pénzüintézetek a kedvező konjunktúra idején észszerű üzletvezetés mellett egy esetleges pénzüintézetre is előkészültek volna — amint hogy körülményekkel vezetett pénzüintézetnél minden eshetőséggel számolni kell — a pénzüintézet nem érthette volna őket ily súlyosan és ha a bukásokat teljesen el nem is kerülhették volna, bizonyosan kisebb arányra szorított volna e hitelintézetekre oly kedvezőtlen szintet vető jelenség. A vidéki pénzüintézetek kedvezőtlen helyzetének egyik fő előidézője tehát a vezetés helytelensége, aminek okaival kívánok ez alkalommal foglalkozni.

Az a kis megszorítás, melyet a követelmények mögött maradó kereskedelmi törvényünk részvénytársaságok és így pénzüintézetek alapítására nézve kiköt, sehol sem okoz nagyobb akadályt oly vállalkozás létrejövetele el, mely az alapításuk céljaként kijelölt föladatnak nem képes nyilvánvalóan megfelelni és az érdekkörébe bevont anyagi érdekeltségeket előbb-utóbb érzékenyen sujt-

ja. Ily körülmények közt gomba módra szaporodtak a vidéki pénzüintézetek, legtöbbször a „pénzüintézet“ fogalmát megszegyénítő kis tőkével és működésük szinte a véletlen alakulásra volt bízva, mert tőkészegettségük mellett a vezetőség is rendszerint olyan egyénekből sorakozott, kiknek megelőzően a banküzlet fogalma is teljesen ismeretlen volt. Nagyon természetes, hogy az ilyen bankvezetők — a banktechnika leg-
elemibb ismeretei nélkül — abban látták a jó üzletvezetést, hogy a tőke bizonyos százaléku jövedelmezőségét biztosítsa és sem a pénzüintézet ellenállóképességének növelésére, sem mobilitására, sem pedig az elengedhetetlenül szükséges — a helyzetről mindig hü képet adó — adminisztrációra súlyt nem fektettek. Így volt lehetséges, hogy a hozzá nem értő vezetők hol az intézet tőkeerejét meghaladó vállalkozásokba bocsátkoztak, hol a tőke teljes kihasználása érdekében könnyelműen hiteleztek és e mellett mobilitásuk ellenőrzése is csak abból a szempontból történt, hogy névleges követeléseik a névleges tartozásokat meghaladta-e, anélkül, hogy a mindig esedékessé tehető passzívakkal szemben járandóságai realizálható voltát mérlegelték volna. Hogy mennyire szem elől tévesztették ezt a vidéki pénzüintézetek hivatatlan vezetői, élénken

akinél előbb fogják konstatálni a végkimerülést, vagyis akit előbb el fog nyomni az álom, az lesz a vesztes.

A segédek mind helyeselték ezt a párbajozást, Gyöngyössy azonban eleinte tiltakozott, de segédei unszolására végre ő is beleegyezett.

A párbaj megkezdődött. Kocintgattunk, én azonban csak savanyu vizet és feketekávévet ittam.

Három nap, három éjjel egyofrmán viarasztottunk, segédeink felváltva vigyáztak ránk.

A negyedik estén éppen szemben ültem Gyöngyössyvel, láttam, hogy már deliriumban van, szemei beesve lázban égnek és már nem tudja, hol van és mit csinál.

Egy boros palacknak a nyakát szorongatja, mintha azt valakinek a fejéhez akarná vágni.

Én szépen, lassan mellé telepedtem és esendesen megfogtam a palackot szorongató kezét — erre feje lehanyatlott és az asztalon nagyot koppant, végképen kimerülve ott nyomban elnyomta az álom, segédei úgy vitték ki, mint egy élettelen hullát.

A párbajnak persze híre ment a szüreten és mindenki kíváncsian leste a kimenetelét.

Én győztem! Még éjfélig táncoltam a szép Zsuzsával, aki egy édes esókkal jutalmazott meg a borháznak egy sötét sarkában. De engem már ez édes esó sem birt tovább ébren taortani, elvonultam és aludtam megszakítás nélkül negyvennyolc óráig.

Gyöngyössy Pista azonban elköltözött alföldi birtokára és többé nem mutatkozott közöttünk.

Én is csak egyszer találkoztam vele egy debreceni vásáron.

Kupa.

„A Tengerpart“ tárcája.

Párbaj.

— Pogány Pál ur eseteiből. —

Ezt az esetét maga Pál ur beszélte el ilyeténképen:

— Bizony édes öcsém, Kelemen, az én fiatal koromban másminő szüretnek értek ezen a vidéken. No, az ideai szüretéről ne is beszéljünk. A szőlő olyan, hogy nyulat lehetne vele löni, még a róka is megugatja a bor meg olyan rabvallatol lesz, hogy a biciska is kinyílik tőle a zsebében. Hát most — vig szüretre gondolni nem szabad, de yigak jó esztendőben sincsenek manapság. Hiszen annakelőtte is voltak rossz esztendők, de a szüretet mégis vigan ültük. Jobb világ volt az, talán azért, hogy fiatalak voltunk.

Akkoriban a fiatalság a legjobb cigány-nyal sorba járta a présházákat. Mindenütt eljártunk egy pár esárdást, megittunk egy-egy pohár bort, ahol azután legtágasabb helyiségre találtunk, ott megtelepedtünk, de mindenütt mozsár-dörgéssel, vagy legalább puskadurrogatással és rakéta-eregetéssel fogadtak. Megtörtént néha, hogy szűkebb helyen is megragadtunk, ahol szép lányok voltak a háznál.

Eg ilyen helyen esett meg velem, hogy a házikisasszony szép, hamis szemei miatt összekülönböztem legjobb barátommal. — Gyöngyössy Pistával. Mindketten mélyebben találtunk belenézni a szép Gyárfás Zsuzsi sötét szemeibe és beleszédültünk abba a sötét örvénybe, mely mindkettőnkét egyformán esalagott. Mindenikünk azt hitte,

hogy őreá kaesintgat, pedig később kisélt, hogy csak bolondított úgy minket, mint sok másokat is, sőt még később is, mikor férjhezment Simon Dezsőhöz, még az urát is bolondította, mert az a híre volt, hogy kikapós menyecske. De tán inkább csak a híre volt annak, mert Simon Dezső boldog volt mellette és még most is az, hát nem lehetett igaz a kikapós híre, vagy tán Dezső beletörődött, mint jó magam is beletörődtem az én asszonyom nehéz természetébe, ő, az igaz, nem volt kikapós soha, mindig az én hűséges párom volt, de tagadhatatlan, hogy kardos egy asszony és mindig az történik a háznál, amit ő akar, de ez nem tartozik ide.

Mi bizony Gyöngyössy Pistával annyira összetűztünk, hogy ő párbajra hívott ki és választni hagyott kard vagy pisztoly között. Nekem sem folydogált limonádé az eremben, de ez alkalommal mégis én voltam a higgadtabb. Nem akartam megcsufítani vagy pláne megölni legjobb barátomat, arra nem is gondoltam, hogy ő is ugyanezt tehetné velem. A párbaj elől azonban nem lehetett de nem is volt szándékom kitérni.

Segédeink persze voltak. Én azt mondtam az enyémekeknek, menjetek el a Pista segédeivel és nyilatkoztassátok ki, hogy nekem, mint kihívott félnek, jogom van fegyvernemet választani, de én sem kardot, sem a pisztolyt nem választom, hanem választok egy nem kevésbé súlyos fegyvert, mely a perthez is számítható, próbára teszi a férfi erőt és végkimerülésig tart.

Ajánlatom és kívánságom a következő: A szüret tartalma alatt együtt mulatunk segédeinkkel és ellenfelemmel, inni, táncolni szabad, de nem muszáj, aludni azonban még csak szemet lehanyni sincs megengedve, s segédeink felváltva fognak ránk vigyázni s

jellemzi a vidéki bankok egyik legalaposabb ismerőjének véleménye, ki kategorikusan kimondja: „A magyar vidéki intézetek közös vonása, hogy ugyyszólván kivétel nélkül valamennyinek az aktívuma immobilis, a tartozása pedig mobilis.“ Vajjon valóban szükségessé teszik-e a vidéki hitelviszonyok a pénzüintézetek e kedvezőtlen vagyoni alakulását? A vidéki hitelviszonyok kétségtelenül kedvezőtlenebbek, mint a főváros teljesen kereskedelmi hitelviszonyai, ennek ellenére azonban föltétlenül elkerülhető volna a vidéki intézetek gyöngye fölépítése, ha egyrészt valóban a megokolt szükséglet hozná őket mindenütt létre, másrészt pedig, ha megfelelő alapokon hozzáértő, a banküzlet ismereteivel bíró intézők látnák el irányításukat, amely két föltétel azonban igen sok helyütt hiányzik.

Hogy pedig főként tezen mulik a vidéki pénzüintézetek boldogulása, kétségtelenül igazolja, hogy az olyan vidéki intézetek, melyek — ha újabb keletűek is — nem öletszerűen alapítottak, hanem melyet a gazdasági élet kívánalmi hívtak életbe és melyek vezetését hozzáértő erőkre bízták: derekasan állják meg helyüket a válsággal szemben és ha fejlődésüket a törvényszerűség erejével az általános válság meg is akasztja megingásuktól és ezzel egész érdekkör anyagi romlásától még most sem kell tartani.

A pénzválság nyomozó sulya még nem vonult el föltünk. Azt a tanulságot azonban már eddig is szolgálja e krízis hogy a pénzüintézetek alapítását nálunk is szigorubb feltételekhez kell kötni és addig is, míg e törvényhozási föltétel bekövetkezik, a vidéki pénzüintézetek alapos reorganizációjáról kell gondoskodni, amihez az első lépés: vezetésüket laikus igazgatóságuk kezéből kivenni és megfelelő tudásu, szak-képzett ügyvezetőkre bízni. Ha a vidéki pénzüintézetek mostani ügykezelését vizsgáljuk, feltétlenül megállapíthatjuk, hogy legtöbbnyire messze mögötte marad a budapesti pénzüintézetek adminisztrációjának. Pedig a megfelelő vezetés és ügykezelés ugyanolyan érdeke a legkisebb vidéki intézetnek, mint a legnagyobb budapestinek és hiánya csakugy megboszulja magát, a mi-

Bohózat.

SZEMÉLYEK.

Barbotné Oszkár ur, Eulália barátja
Montgrait Eulália A kapitány
(Az egész történet egy chartresi ház kis szalonjában játszódik le. De máshol is lejátszódhatnék.)

I. JELENET.

Barbotné: Asszonyom, ön nagyon meg lesz elégedve ezzel a lekással, amelyet Oszkár ur rendezett be számára. Most fegyvergyakorlaton van szegény Oszkár ur... Huszonnnyolc napig fog kinlódni szegény a gyakorlótéren... Reggel, kérem, idesüt a nap, éppen az ablakra. Aztán a katona urak erre masiroznak ki a gyakorlótérre és így ön jó reggelt kívánhat Oszkár urnak innen, az ablakból... Oh, majdnem elfelejtettem!... Itt van egy levél a zsebemben az ön számára... furesa, önt is Euláliának hívják, mint a kapitányt az emeleten... talán jól tenné, ha protegálná Oszkár urat a kapitány urnál, mert az jó ember, de csak nappal. Este mindig be van csipve, kérem, mindenkinek megvan a maga kis hibája. Amikor szüksége lesz valamire, csak csöngessen, én mindig itt vagyok... (Elmegy.)

II. JELENET.

Eulália: Levél Oszkártól, már ily hamar? (Olvas): Imádott Euláliám! Megkaptam sürgönyödet, már türelmetlenül várom az estét. Este tíz órakor elmegyek a kaszárnyából s ölelő karjaidba rohanok. Ezer csók kicsi szájadra! Isten veled! Oszkár. Tíz órára igéri... most már kilenc óra. Még van egy óram. Mit csináljak? Megnézzem a vá-

nek egyöbbséget a gyakorlat nyújt szomoruan számos bizonyítékot.

A budapesti bankok ma már sok olyan tisztviselőt neveltek, a kik kellő tudással és rátermettséggel bírnak ahhoz, hogy egy-egy vidéki intézetet a legjobban irányítsanak. Ezek a tisztviselők azonban jelenlegi állásukban korántsem fejthetnek ki képességeiknek megfelelő tevékenységet, a minnek a centralizált banküzem érhető magyarizációját adja. Akárhány budapesti bankintézetnél működik aránylag alárendelt állásában olyan banktisztviselő, a ki csakis azért nem bír vezető pezióval, mert intézete keretében erre tér nem kínálkozhat. Önkéntelenül fölvetődik tehát az a kérdés, miért nem igyekeznek ezek a képzett tisztviselők a vidéki intézeteknél, a hol a mondottak szerint nagy szükség van rájuk, érvényesülni, holott ott kétségtelenül megfelelőbb alkalom kínálkozik tevékenységükhöz. A felelet egyszerű. A működés alkalmá megvan ugyan a vidéki intézeteknél, de olyan föltételekkel, hogy teljesen érthető, hogy a fővárosi tisztviselők nem törekszenek elnyerésükre. A leglényegesebb nehézség, hogy az üzleti vezetésbe az igazgatóság nem enged beleszólást s az intézésre hivatottságot érző tisztviselő nem megy csak azért vidékre, hogy eddigi szaktudással bíró felebbvalóit, laikus igazgatósággal föleserélje, mely ugyanugy megkívánja az üzletvezetésben elvei érvényesítését, mint a hozzáértő bankvezető.

A másik nehézség abban mutatkozik, hogy mivel a vidéki intézetek igazgatóságai rendszerint a bank tulajdonosai is, — tudniillik ugyyszólván az összes részvények birtokukban vannak — a jövedelmet is maguknak akarják teljes egészében biztosítani és a tisztviselői kart — ha csak nem a rokonságból áll, a mi szintén gyakori, bár helytelen eset — gyöngén dotálják és szinte visszariadnak attól, hogy egy vezető-tisztviselőt illő javadalmazással alkalmazzanak. Már pedig méltánylandó és érthető okokból a fővárosi tisztviselő csak akkor cseréli föl akár alárendeltebb állását is a vidéki vezető állással, ha a jövedelemszaporulatban kárpótlást nyer azért, a mit a kis intézetnél való szolgálata a nagybanknál való állással szem-

rost? Nézzük csak a Baedekert: (Olvas): Chartres, 14.751 lakos. Püspökség. Szép székesegyház... menjünk tovább... Hires pástétom... Chartres városát VI. Károly alatt foglalták el az angolok. A dánok 1432-ben foglalták vissza. A kálvinisták... (beesapja a Baedekert). Elmegyek a kávéházba. Megnézem az ujságokat, meg a vendégek fejét. Mondatom vidám hely ez! (Elmegy.)

III. JELENET.

A kapitány (belép Eulália szobájába): Azt hiszem, hogy egy kicsit be vagyok csipve... Eljnye, hát még nincs itthon a feleségem? Ez bizarr dolog... (Leteszi a kardját egy sarokba.) Ez Poincloux hibája, az őrnagyé... Egészen nyugodtan szivaroztam, a mikor így szólt hozzám Poincloux: Igyunk két pohárka likört. De tizenöt pohárka likört ittunk... (Észreveszi a levelet, amit Eulália kisasszony az asztalon felejtett). Nini! Mi ez? (olvas) „Imádott Euláliám... hát a feleségemhez... Eulália... de hisz ez lehetetlen... (tovább olvas). Este tíz órakor elmegyek a kaszárnyából... ezer csók... Oszkár! Oh nyomorult asszony! Míg én, aki úgy bízom benne! Oh én birka! Míg én nem vagyok itthon, ő Oszkárokat fogad... Oszkárokat! Nem ismerem ugyan ezt az Oszkárt, de összetöröm a csontjait!... és neki is a hütlennék... Érdekes! Elmegy a kaszárnyából, hogy az ő ölelő karjaiba rohanjon! Az én ölelő karjaimba fogsz rohanni, gazember! (Körülnéz) De... hisz nem vagyok otthonom! Tévedtem egy emelettel. De hát ez a levél? Bizarr dolog! Oh a ravaszok! Ezt a lakást béreltek fel, hogy annál

ben — felelősség, előbbrejutás és sok más szempontból — a kisvárosi élet a fővárosi étellel szemben jelent.

Gazdasági szükségletet kielégítő, létjogosultsággal bíró intézetet nem nélkülözheti a szaktudást és ennek megszervezésére törekedni is fog, ha a jövőben helyt akar állni a versenyben.

A tej árának szabályozásáról.

A tejkérdés szerencsés megoldása ma a közélet legfontosabb tennivalója, mert a mostani u. n. tejkereskedelem a legtöbb esetben egyszerűen rablásra van berendezve. Nem szorul bővebb magyarázatra — tudja azt mindenki, hogy ahol akár drága, akár rossz a tej, ottan egész generációk sanylik meg ezt a bajt, pedig nálunk a tej rosszságával csupán annak drágasága vetekedhetik.

Ami a tejkereskedelemben történik manapság, az egyszerűen hajmeresztő vakmerőség.

Rége óta a gazda közvetlenül juttatta a fogyasztó kezéhez tejtermékeit, ma 3—4 kézen is megfordul, mígnem — tüzhelyünkön összefut. Statisztikailag be van bizonyítva, hogy míg az utolsó 20 évben Magyarország lakossága 30 százalékkal sem szaporodott, addig a kereskedők száma, kik élelmickek eladásából tartják fenn magukat, — megháromszorosodtak.

Nagyon szép dolog a szabad kereskedelem, de mint semmit sem, úgy azt sem szabadna végtelbe vinni, mert hogy képzelhető pl. el, hogy valaki 50—100 liter tej becsületese eladásából harmadmagával nemcsak hogy meg bír élni, hanem kocsi, lovat tart és még hozzá anyagilag gyarapodik is? Az ily kereskedelmet korlátozni kellene, mert az nem alapulhat tisztességen — az elrabolja pénzünket és hozzá még megrontja egészségünket.

Igazán szemérmelenség, amit léptenyomon tapasztalunk kell a tej vagyis a legfontosabb élelmi cikkünk kereskedelmében. A karácsonyi ünnepek alkalmával pl. milimáriánk — tekintettel a nagy ünnepekre — már előző este behozták városunkba tejkompetenciáinkat; a tehének tehát e napon megelőzték magukat, vagyis egy fejésre megadták azt, amit máskor két fejésre sem képesek megadni. Vagy teszem fel azt, próbálja meg valaki ilyen tejkiskereskedőktől a meghatározott járandóságán felül még 4—5 litert kérni, tapasztalni fogja, hogy ez-

könnyebben csalhassanak meg. Amikor én elmegyek, ő idejön, a nélkül, hogy bárki is látna. Összetöröm a csontjait! De hisz már régóta látok valami furesa kifejezést az arcán, amikor azt mondja: „Isten veled, öregem; későn jössz haza?“ És én öreg mamuth létemre mindig pontosan megmondom neki, hogy mikor jövök haza... Legalább a tábornokkal esalna meg, ha már megcsal... pedig ez is gázság...

IV. JELENET.

Oszkár (vidáman jön): Hopp! Itt vagyok!

A kapitány: Hopp, itt vagy? Mit csinálsz itt?

Oszkár (megrökönyödve): De... kapitány ur?

A kapitány: Semmi kapitány. Mit csinálsz itt?

Oszkár: Hát meglátogatom...

A kapitány: Kit?

Oszkár: Euláliát, kapitány ur.

A kapitány: Igen? Euláliát?... Előtem is Euláliának nevezi. Ez már mégis csak sok. És azt hiszed, hogy ez sokáig fog tartani és hogy én nem veszem észre a ti viszonnyotokat? Te azt hiszed, hogy én hülye vagyok...

Oszkár: Szeretem, kapitány ur.

A kapitány: Szereted?... Ejnye, hát én?

Oszkár: Hogyan?... Ön is!

A kapitány: Természetesen. De hisz elmebeteg ez a fiu! Ehhez különben semmi közöm. Te hibát követtél el és most lakolni fogsz érte. Te tréfálsz velem? Megzavarod család boldogságomat? Elszereted a felesé-

1913. 1/17

zel őket a legkisebb zavarba sem hozza — kimér ő a behozott 50—60 liter tejből — ad libitum.

Legujabban, mint olvashattuk, az osztrák gazdák és fogyasztók léptek szövetségre, hogy e tarthatatlan állapotokat megszüntessék. Az ilyen közvetlen szövetkezés által, halálos csapást akarnak mérni a társadalom e legveszedelmesebb élősdiere. A gazdák fogja ezáltal értékesíteni áruját, a fogyasztó pedig olcsóbban fog jó, hamisítatlan tejhez jutni. Erre a mozgalomra nálunk még inkább is szükség van, mert a mi annyival inkább is szükség van, mert a mi eddigi tejszövetkezeteink közül akárhány nem más, mint közvetítő kereskedelemmel nem teszi olcsóbbá a tejet, de akárhányszor még meg is drágítja, amennyiben mindenféle hangzatos elnevezés mellett még drágábban is adja, mint más. De azért is szükség volna a tervbe vett újításra nálunk is, mert a tejhamisítók elleni eljárások statisztikája mutatja, hogy a tejhamisítók 95 százaléka kereskedő s a termelők csak elvétve vetemednek e művelésre. Tej leföldözése, vizet való keverése, édességének mesterséges uton való befolyásolása csaknem kizárólag az alatt történik, míg a termelőtől fogyasztóhoz jut. Ha tehát a tej a közvetítő kereskedő kizárásával jutna a termelőtől a fogyasztóhoz, sokkalta jobban meg volnánk védve annak mindenféle hamisítása ellen. A tej ára is lényegesen esökkenthető volna ezzel, mert nemcsak a közvetítési díj maradna el, hanem a termelők ily szövetkezetei a tejtermékek gyártásával is jelentékeny eredményeket érhetnének el s így módjukban állana a tejnél — lehetőleg — minél kisebb hasznára dolgozni.

Magyarországon az egyes törvényhatóságok, így pl. Temesvár már városi üzemben látja el a lakosságát jó tejjel. Budapestben szintén megindult már ezen üdvös mozgalom, amely mindenestre nagyon kívánatos, hogy az egész országban minél nagyobb hullámokat verjen fel és minél előbb kipusztítsa közlemezésünk ezen rákfénét.

Ha a közvetlen termelés lenne az alap városunkban e mozgalom megindításához — ugy a siker már eleve biztosítva volna.

Lampert Béla.

Minden a kibordás vagy a székföldés körüli felmerülő gazdasági telefont, vagy levelezőlap útján a kiadókhoz kérlek bejelenteni.

gemet? Hol a kardom... Mialatt keresgél, Oszkár kimenekül az ajtón.) A teremtesít! Elszökött a gyáva. Nyugalom, kapitány, nyugalom.

V. JELENET.

Eulália belép, és megdöbbenve áll meg a kapitány előtt.)

A kapitány: Pardon asszonyom...

Eulália: Pardon uram... ön bizonyára a kapitány...

A kapitány: Igen, kapitány vagyok...

Eulália: Oszkár kapitánya, ugy-e?

A kapitány: Hogyan, hát ön is... azaz ön is ismeri ezt az Oszkárt?

Eulália: Hogyne! Hisz ő az én... az én barátom... most itt van fegyvergyakorlaton, és én is idejöttem...

A kapitány: Hogy lássam... tiz óraker...

Eulália: Igen. Így írta meg nekem.

A kapitány: Hát ön volna...

Eulália (bemutatja magát): Montgrait Eulália kisasszony vagyok.

A kapitány: Eulália!... Eppen úgy hívják, mint a feleségemet... és én azt hittem... hát ez nagyon jó! Képzeld csak, asszonyom... (félre) esinos teremtesít!...

esetleg nem baj, ha egy kicsit becsapom a feleségemet. Azt mondom majd neki, hogy inspekiós voltam... (Euláliához.) Képzeld csak asszonyom, az előbb nyugodtan ülök a kávéházban, amikor odajön Poincloux,

azaz Poincloux, az őrnagy...

(A függöny legördül.)

Utóirat: A huszonnyolc nap közül Oszkár ur huszonnyolc kaszárnyafogságban töltött.

Lucien Puech.

Ujdonságok.

—o—

Tájékoztató.

— A tengerészeti hatóság épületében levő m. kir. biológiai állomás és aquárium díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1-ig és d. u. 3-tól 6-ig.

— A városi könyvtár naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— A népkert (Giardino pubblico) nyitva van este 9 óráig.

— A temető naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— A tersattói Frangepán-vár naponta megtekinthető egy korona beléptidij ellenében. (Feljárt a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevarde-on.)

— Klotild főhercegnő diszkertje Villa Giuseppe (a kormányzói palota mellett) megtekinthető a enséges család távollétében hétköznapokon reggeltől jstig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidij nincs.

— A Danubius-hajógyár telepe csak a haditengerészeti akadémia parancsnokságának speciális engedélyével tekinthető meg.

— A rizshántológár, a papírgyár, a kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— A kivándorlási ház megtekintésére (Via Inustria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

— **Hogyan él a miniszterelnök Lovranában.** Szinte hihetetlen, hogy Magyarország miniszterelnöke milyen szerényen és egyszerűen tölti idejét Lovranában. A villa Jeanetteben lakik, ahol már ugyancsak hiányzik a fényűzés. A kívülől elég tetszetős villa belülről ugy néz ki, mintha valami vidéki kis hotel lenne. Igen egyszerű berendezése van, egy pár karos szék, a falakon néhány kép, a villa egész fényűzése. A miniszterelnöknek a második emeleten van a lakása, amely mindössze két szobából, szalon és hálószobából áll. A titkárnak, valamint az inasának szintén egy-egy szobájuk van. A miniszterelnök korán kel, megreggelizik és utána sokat sétál a hegyoldalban elterülő hatalmas babérrerdőben, vagy a tengerparton. Egy óraker ebédel, utána egy kicsit pihen, azután pedig hajózáni megy. A fiúmei kormányzóság előzékenységéből a miniszterelnök rendelkezésére bocsátotta az Előre nevű gőzöst, amelyen a miniszterelnök hosszabb kirándulásokat szokott tenni. A hajón csak a titkárnak van vele, mert körül minden társaságot. Az elmúlt idők politikai izgalmai nagyon kimeríthették, mert mint látszik, most csak pihenni akar. Sokat pihenni, mert a közel jövő politikai küzdelmei sok erőt kívánnak.

— **Szabad Liceum.** A Szabad Liceum felkérésére dr. Millecker Raoul egyetemi tanársegéd f. hó 17-én este félhétkor az állami felsőbb leányiskola felolvasótermében előadást tart „Expedíció Kis Ázsiában” címen. A vetített képek a felolvasó sajtójai.

— **Zenei összejevetel.** A Hangverseny Egyesület közli tagjaival, hogy pénteken, január 17-én este fél kilenkor zenei összejevetel lesz az egyesületi helyiségben (Corso 23. sz. III em).

— **A növédő-egyesület köszönete.** A Fiumei Növédő Egyesület igazgatósága azon alkalommal, hogy a f. évi január hó 15-én a menhely igazgatóságát a Jézus szent szívére elnevezett intézetnek testvéreitől az Egyesületnek saját alkalmazottjai veszik át, leghálásabb köszönetét és elismerését fejezi ki Mateovich-Manasteriotti Christina urnőnek, aki mint az Egyesület titkára, az egyesületi menhely igazgatását három esztendőn át teljes odaadással és minden elszolgálatatás nélkül vezette és ezáltal az Egyesületet a kezdet küzdelmein átsegítette.

— **A mentők működése.** A városi mentők a múlt hónap folyamán 494 esetben nyújtottak segítséget s 99 embert szállítottak a kórházba.

— **A trieszti szabadkikötő megnagyobbitása.** Trieszthől jelentik: Az osztrák pénzügyminisztérium a kereskedelemügyi minisztériummal egyetértőleg a trieszti szabadkikötőhöz csatolta azt a 187,000 négyzetméternyi területet, amely a Kaiser Franz Joseph rakpart közelében van.

— **Közvetlen összeköttetés Nagyvárad és Fiume között.** Többször irtunk a nagyvárad—fiumei közvetlen gyorsvonatösszeköttetés megvalósításának nagy szükségéről és fontosságáról. A közvetlen összeköttetés megteremtését Fiume és a keleti részek között régóta szorgalmazzák már több helyről. Elénken sürgetik azt Nagyváradról is, ahonnan számos felterjesztést kapott már a kormány. Eddig azonban mindig olyan akadályok merültek fel, amelyek lehetetlenné tették a vonat beállítását a menetrendbe és a kereskedelemügyi miniszter — noha nem mondott le végleg az új vasúti összeköttetés létesítéséről — elhalasztotta a megvalósítást. Ujabbán Szeged városa csatlakozott a mozgalomhoz, és a város törvényhatósági bizottsága feliratot intézett a kereskedelemügyi miniszterhez. A felirat a nagyvárad—fiumei vonalon kívül a budapest—orszovi vonalra is felhívta a miniszter figyelmét.

Kétségtelen — ugymond — hogy mindkét vasútvonala Magyarország életerén fut keresztül, mindkettő elsőrangú fontossággal bír. Az egyiken a nyugattól keletig teredő nemzetközi forgalom bonyolódik le, a másik pedig a világkereskedelmi forgalmat közvetítő a magyar tengerparttal van legrövidebb közvetlen összeköttetésben. A vonalak mentén fekszenek a fővárosok kívül a legnagyobb magyar városok, amelyek hatalmas fejlődésük folytán nagy körzetek gőcpontjai. A délvidek mezőgazdasága, ipara és kereskedelme egyaránt teljes joggal követelheti, hogy a közlekedés egyfelől lehető gyorsan, kevés idő felhasználásával, másfelől pedig a lehető legkisebb pénzbeli áldozattal bonyolítottassék le. A délvideken fokozottabb mértékben áll elő ezeknek az igényeknek a szüksége, ahol a hatalmasan fejlődő vidéki gőcpontokat nagy távolságok választják el egymástól és főként a fővárostól, valamint a magyar tengerparttól.

Ezt a feliratot Szeged város pártolás végett megküldte Nagyvárad törvényhatóságának is és — mint Nagyváradról írják — valószínű, hogy a törvényhatóság ez alkalomból újból felír a nagyvárad—fiumei közvetlen összeköttetés érdekében.

— **Házasság.** Biró Dániel a helybeli Braun Bernát és Tsa cég társtulajdonosa, vasárnap, január 19-én vezeti oltárhoz a bécsi seitenstettengassei izr. templomban Winternitz Kucky kisasszonyt.

— **A terzattói gyertyagyár pusztulása.** A terzattói gyertyagyár égéséről utólag a következőket jelentik: A gyár nem Jagodnik, hanem Gambar gyáros tulajdonát képezte. A tüzet Miletich jegyző vette észre. Este 11 óra után haladt el a gyár mellett s a felcsapódó lángok figyelmessé tették. Az épület 400 koronára, míg a gyár felszerelés 6000 koronára volt biztosítva. A kár 1575 korona. Az épület teljesen elpusztult csak négy kormos fal maradt fölé.

— **A tengerésznevelés Ausztriában.** Egy bécsi lap jelentése szerint az osztrák kereskedelemügyi minisztérium e hónap végén tárgyalásokat indít a Lloydal és más osztrák hajóstársaságokkal egy iskolahajó szolgálatba helyezése ügyében. Tárgyalások lesznek ezenkívül egy Bécsben létesítendő náutikáról, amely azt a célt szolgálná, hogy a belföld lakosságát is a tengerészeti pályához segítse.

— **Magyar liszt a háborús országokban.** A balkáni háború kitörése óta a balkáni államok részéről fokozottabb érdeklődés mutatkozik a magyar liszt iránt. Az elmúlt hetekben Bulgária és Szerbia vásároltak nagy mennyiségű lisztet a fővárosi malmoctól. — Most a montenegrói kormány tárgyal két nagyobb budapesti malommal nagyobb liszt-készlet vásárlása végett.

— **A gyufafüve.** Két évvel ezelőtt merült fel komoly formában a gyufamonopólium létesítésének az eszméje, amely azonban nem valósult meg és most már egészen

bizonyos, hogy nem lesz belőle semmi. A gyufamonopólium helyett azonban a gyufaadó behozatalának kérdése foglalkoztatja most a két kormány pénzügyminisztereit. Ausztriában már egész rövid időn belül meg lesz az új adó. Zaleski osztrák pénzügyminiszter a napokban megtartott pártközi konferencián ezt már be is jelentette. Egy fillér adó fog terhelni minden doboz gyufát. Az osztrák kincstár jövedelmét ez az adó hozzávetőleg 18 millió koronával fogja évente gyarapítani. Nagyban megkönnyíti az osztrák kincstár munkáját az a körülmény, hogy az osztrák gyufagyárak legutóbb két csoportban — Solo és Helios cég alatt — tömörültek, közös eladási irodával. A kincstár a gyufaadó behozatala esetén, az összes adóelszámolásokat ezzel az eladási irodával fogja lebonyolítani. A gyufaadó behozatalának terve nagyban siettetni a magyar gyufagyárak trösztjének megalakulását, melyet információk szerint, a magyar kormány is támogat, éppen az új adó beszedésének megkönnyebbítése érdekében. A tröszt és a gyufaadó legalább is 100—50%-al meg fogja drágítani a gyufa árát, úgy hogy végeredményben megint csak a fogyasztó közönség lesz kénytelen megfizetni a gyufaárak és az állam hasznát.

— **A hólygó gőzös.** Newyorkból táviratozzák a londoni Lloydnak, hogy a Philadelphiaba érkezett Vesterland norvég gőzös az Atlanti-Oceán közepén találkozott a Snowdon Rauge angol gőzössel, mely vészjelekkel segítséget kért. Az angol gőzös elvesztette kormányát, összes mentőeszközait és már akkor tizenegy nap óta bolyongott az oceanon. A hajó kapitánya kérte a norvég kapitányt, hogy gőzöset vontassa vissza Angliába. A norvég kapitány ezt nem tehetette meg, de hajlandó volt a hajó személyzetét fedélzetére venni. Az angol kapitány hajóját nem akarta elhagyni. A Snowdon Rauge a rendes közlekedési útvonalon volt és így valószínű, hogy valamely nagy gőzös beviszi majd valamelyik angol kikötőbe. A hajóról eddig még nincs semmi hír és Londonban aggodnak sorsa miatt.

— **A Danubius-óvából.** Milcich Márk 29 éves károlyvárosi születésű munkás tegnap a Danubius-óvár telepén név méternyi magasságból lezuhant, jobblábát törte és más súlyos zúzódásokat szenvedett.

— **Zátonyrajutott vitorlás.** Triesztből jelentik: A Virginia nevű osztrák vitorlás tegnap Rovigno közelében zátonyrajutott. A széllel megrakott vitorlás helyzete veszedelemes.

— **Elfogott katonaszökevény.** A rendőrség tegnap letartóztatta Radienovics Antal 28 éves napszámost, aki két évvel megszökött a katonaságtól.

— **Végtárgyalás egy szerelmi dráma ügyében.** A fiumei törvényszéken még e hónap folyamán megtartják a végtárgyalás Acker József 24 éves kereskedőjének ellen, aki mint ismeretes, október 18-án este, a via Ciottán vitriollal leöntötte Castellich Lujza elárulóleányt, majd önmagát. Tetét azért követte el, mert nem vehetett feleségül Castellich Lujzát, akibe halálosan szerelmes volt. A leányt ugyanis szülei nem akarták az izraelita vallású Ackerhez adni. Ugy Acker, mint Castellich Lujza teljesen felgyógyultak s míg a férfiak csak az arcát csufította el a maró folyadék, a leánynak az egyik szemét is kimarta. A végtárgyalás napját közölni fogjuk.

— **Munkássors.** Ljubich Antal 36 éves ács tegnap délelőtt a papírvár épületén levő egyik állványról leesett és súlyos zúzódásokat szenvedett.

— **Életveszélyes fenyegetés miatt.** Az óvárosi Calle dello Stajo 4 szám alatt levő éjjeli mulatóhelyen tegnap éjjel nagy lármát csapott Jovanovics Márk 34 éves góspicci születésű egyén. A kellemetlen vendéget kituszkolták a helyiségből, mire ő azzal fenyegetődzött, hogy mindenkit agyonlő. Rendőrt kerítették, aki bekísérte a rendőrségre. Ott megmozdították Jovanovicsot, aki-nél töltött revolvert találtak. Minthogy ittas állapotban volt, könnyen kárt tehetett volna valakiben. A revolvert elkobozták tőle s megindították ellene az eljárást.

— **Nagy török dohányszállítványok.** A dohányjövődék évről-évre nagy mennyiségű török dohányt vásárol a törökországi Cavallaban, amit aztán az osztrák Lloyd hajóstársaság gőzösei szállítanak Fiuméba. A dohány, miután egy kiküldött bizottság átvette, a hazai dohánygyárak között osztják szét feldolgozásra. A balkáni háború miatt a török dohányforgalom megbénult annyival is inkább, mert a balkáni szövetségesek Cavallat is megszállták. Most azonban a dohányszállítás ismét megindul. A hónap végétől kezdve több hajó is érkezik Fiuméba kisebb-nagyobb számú dohánybálakkal, melyeket Cavallából hoznak.

— **Tolvajbando a trieszti kikötőben.** — Az utóbbi időben a trieszti kikötőkben állandóan a tömeges lopások a hajókon. A szabad kikötőkben levő gőzöket és rakodóhajókat éjszaka hetek óta tolvajok fosztogatják, akik esznakokon érkeznek oda és zsákmányukkal ugyanugy távoznak el. Az Austro-Americana és a Lloyd hajóstársaságoknak több mint százezer korona értékű áruját lopták el.

A trieszti rendőrség most azt tervezi, hogy a mint külföldi nagyobb kikötőkben szokásos, esznakokon éjjeli őrzőket fog alkalmazni a külső szabad kikötőkben, ahol a tolvajlások történtek. Az őrzőket a szabad kikötő külső mólói fényszórókkal fogják érkélni, hogy a gyanus alakok közeledését ezzel is lehetetlenné tegyék.

— **A kikötőből.** Jan. 16. É r k e z e t t : Duna magyar gőzös Glasgowból, 1500 hordó olajjal, 10.000 darab téglával, 1000 darab varrógéppel, 274 darab géprészszel és 30 tonna vegyes áruval; Spica olasz gőzös Vencéből, 200 zsák maggal; Buda II. magyar gőzös Santosból, 500 zsák kávéval; Lederer Sándor magyar gőzös Valenciából, 1500 zsák rizsszel, 700 zsák papírral és 30 tonna vegyes áruval; Vindobona osztrák gőzös Kalkuttából.

Indult: Axminster angol gőzös Deagaesba, 600 tonna szénával; Mátyás Király magyar gőzös Marseillebe, 290 tonna fával, 60 tonna cukorral, 50 tonna babbal, 30 tonna parafinnal és 20 tonna ásványvízzel; Imbros német gőzös Hamburgba, 30 tonna parafinnal, 50 tonna babbal és 10 tonna magnésittel.

— **Az Austro-Americana ügye a Reichsrathban.** A magyar kivándorlási tanács, ugyilászik, nem volt tisztában annak az elhatározásnak a horderejével, a melyet a kormány sürgetésére az Austro-Americana kivándorlási engedélyének ügyében hozott, és aligha sejtette, hogy ez a határozata egyszerűen mozgásba fogja hozni a leghatalmasabb gazdasági faktorokat egész Európában és hogy idegen törvényhozások terében is szó fog esni erről. Néhány hét múlva összeül Berlinben a világ legnagyobb hajóstársaságainak szövetsége és tárgyalni fogja a magyar kormány által az Austro-Americana-nak adott kivándorlási engedély ügyét legközelebb pedig az osztrák Reichsrathban teszik szavá a magyar kormány elhatározását. Az osztrák szociáldemokrata párt ugyanis elhatározta, hogy ama híresztelések következtében, a melyek az Austro-Americana, illetve a Canadian Pacific új koncessziója körül támadtak, meg fogja interpellálni az osztrák kormányt, vajjon van-e tudomása arról, hogy a kivándorlás gyarapodását fogja maga után vonni a magyar kormány legújabb koncessziója és hogy hajlandó-e az osztrák kormány minden olyan törekvést megfújni, a mely Ausztria területén igyekszik új kivándorlási alkalmakat teremteni. Az osztrák kormány még nem kézbesítette a Canadian Pacificnek szánt kivándorlási koncessziót és egyelőre el is halasztotta a kikézését, mert be-

akarja várni az osztrák közvéleménynek, illetve a Reichsrathnak ez ügyben hozandó határozatát. Hogy nálunk hasonló óvatossággal jár-e el a kormány, azt mindabból a mit az Austro-Americana koncessziójának oly gyanus gyorsasággal történt elintézése körül tapasztalhattunk, alig merjük remélni.

— **Magyarország vasérc-produkciója 1806-tól 1910-ig.** Magyarországi vasérc-produkciója a jelenben ugyancsak tekintélyes és mint ilyen az elsők között foglal helyet a kontinensen. A vasérc-produkciók hazánkban való ilyen nagymértékű felvirágzása azonban nem igen régi keletű s nyomán következő visszafelé a kiegyezés időpontjával veszi kezdetét. Amíg ezen időpont óta szinte ugrásszerű a fejlődés, addig az azt megelőző időszakok fejlődési tempója ha fokozatosan felfelé irányuló is, mindazonáltal igen mérsékelt s főként vontatott. E kis közlemény szük kerete nem engedi, hogy a közbeeső időtartam vasérc-produkciójára részleteiben kiterjesszünk, azért az 1806—1910-iki -veket átfogó időszak csak két szélső esztendejének vasérc-produkcióját ismerjük számokban, am ionmárában is elég érdekes és tanulságos.

Míg pld. 1806-ban Magyarországi vasérc-produkciója 60.000 métermázsa, Erdélyé pedig 30.000 métermázsa, a Magyar birodalomé összesen tehát 90.000 métermázsa volt, addig a vasérc-produkció számai 1910-ben következőképen alakultak: 1.905.749 tonna vasérc, értéke 13.628.000 K, 487 tonna nyersvas, értéke 38.077.000 K, 14.635 tonna öntött-nyersvas, értéke 2.910.000 K, tehát az összes produkció 2.407.805 tonna, melynek értéke 54.615.000 Korona.

— **A hamburgi és a brémai kivándorlás.** Az Internationale Pol. Corr. jelenti: 1912. december hónapjában Hamburgon át 9445 ember vándorolt ki. A forgalom nem volt oly élénk, mint a megelőző négy hónapban, valószínűleg azért, mert a monarchia és Oroszország mozgósítása visszatartotta a tartalékosokat. 1911. decemberében 7586 ember hagyta el a hamburgi kikötőt, így tehát a politikai helyzet ellenére is nagyobb volt az 1912. évi kivándorlás. Az elmúlt évben összesen 134.169 ember vándorolt ki Európából Hamburgon keresztül. Az 1912. évi forgalom felülmúlta az előző négy évet. A megnövekedett forgalomból az egyedül jogosított Hamburg—Amerika vonalnak volt a legtöbb haszna. Brémán keresztül 11.724 ember vándorolt ki 1911 decemberében, az 1812. évben 62.026 kivándorló hagyta el a brémai kikötőt.

— **Bálnahalászkok katasztrófája.** Krisztániából jelentik, hogy a Hvalrossen nevű norvég bálnahalászahajó a múlt héten jégmezők közé került. A jégdarabok a hajót teljesen összemorzsolták. A tizenhat főnyű legénység közül senki sem tudott megmenekülni. A szerencsétlenségről más bálnahalászkok hoztak hírt Krisztániába.

— **Uj magyar és osztrák államkölesők.** Arról értesülünk, hogy egy magyar, mint az osztrák kormány részéről beható tárgyalások folynak egy nagyobb államkölesön kibocsátására vonatkozólag és hogy ezek a tárgyalások már legközelebb be is fejezettek. A magyar kormány még e hó folyamán, de legkésőbb február hó elején becsátja ki az új járadékokat, a melyeknek összege még nincs meghatározva csak az vehető egészen bizonyosra, hogy a járadékok kamattipusa négy és fél százalék lesz és hogy kizárólag koronaértékben fognak szólni. A koronaérték hangoztatása ezúttal azért fontos, mert újabban, különösen a legutóbbi kincstári utalványok kibocsátásánál megtörtént az a szeg, emetes dolog, hogy idegen valutában kellett a magyar állam adóssági emeletet kibocsátani, a mit, egy-

Richter cipői a legjobbak és legelegánsabbak.
RICHTER FERENC cipésmester Fiume Corso 37,
Via Municipio 2 és Abbazia Reichstrasse 39.

1913. I/17

látszik a legközelebbi kölesönnél mégis csak el akarnak venni. Az osztrák kölesön 500 millió korona lesz, dem ég nincs eldöntve, hogy négy, vagy négy és fél százalékos címletek fognak-e kibocsátani. Az osztrák járadékokat, a melyek mint mindig, korona-értékben fognak szólni, csak a magyar kölesön kibocsátása után, de minden esetre még február folyamán fognak piacra hozni. Az osztrák kölesönt a postatakarékpénztár vezetése alatt álló konzorcium adja a berlini ismert csoport részvételével. Az amerikai csoport, a mely a legutóbb kibocsátott kinestári utalványokat átvette annyiban lesz érdekelve az új kölesönkibocsátásnál, a mennyiben a befolyó pénzek egy része a legutóbbi kinestári utalványok beváltására fog fordítani. A magyar kölesönt a Rothschild-csoport adja, szintén a német csoport részvételével.

A külföldi magyarjai és a kivándorlás.
Az 1900. évben megtartott népszámlálási a datok szerint 1900-ban 240.220 magyar ember tartózkodott idegen országokban, míg az 1910-iki népszámlálás már félmilliónál is több külföldi magyart mutat ki (508.219.) Törvényhatóságok szerint Sáros vármegyéből 10 év alatt a lakosság 17.8 percentje, Árvából, Ungból 12, Szepesből 11.9 Zemplénből 11.6, Abaujából 10.4 stb. percentje távozott külföldre. Az egyre nagyobb mérvet öltő kivándorlással szemben a bevándorlás feltűnő esökkenést mutat s jelenleg 320.089 magyar emberrel van több külföldön, mint külföldi hazánkban. Míg tizenkét esztendővel ezelőtt, vagyis 1900-ban, hazánk népességének 1.2 százaléka élt, tartózkodott idegenben, a külföldön, addig 1910-ben a népeség 2.9 percentje volt, élt távol a hazától. A kivándorlás és a falvaink népét valóságos megfélemlítő epidemiák, különösen a tuberkulózis, mely rettentő betegség évenként 70-80.000 embert visz korai sírjába — kell, hogy gondolkodóba ejtsék az államot, kormányt és törvényhozást, hogy a nemzeti konszolidáció megteremtése, népjóléti, szociális törvények meghozatala és kormányintézkedések által megakadályozzák a „tejjel és mézzel folyó Kánaánban” annak a szomorú profécianak a beteljesedését: „Pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve széthulló nemzetünk.”

**Kopott vagy kifakult angol bőr-
butort bármely színre újra át-
festek. Szintartósságért kezes-
kedem. EISLER S. kárpitos
Via Aless. Volta 4. Telef. 959.**

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3

Hetenként háromszor

új, fényes műsor!

Lovrana legelőkelőbb helyisége

Caffé-Restaurant

**„Princesse“
a mólón.**

A magyar vendégek legkedveltebb helye.

Távirat — Telefon.

Tisza nyilatkozata.

BUDAPEST, jan. 16. Tegnap este igen sokan voltak a munkapártban. Tisza István egy csoportban a választójogi javaslatról beszélt és reflektált minden kifogásra és elmentmondásra. Végül azt a feltűnő nyilatkozatot tette, hogy a szociálisták sokat elérhetnek, ha úgy viselkednek, mint tisztességes ellenfelek. Ez esetben a disputábilis kérdéseknél lehet módosításokról beszélni, de ezek közé a 30 éves korhatár nem tartozik. Ha azonban — mondotta Tisza — a szociálisták az erőszak útjára lépnek, akkor elveszítik azt a jóindulatot is, amelylyel velük szemben ma mindenki viseltetik.

Tisza nyilatkozata igen nagy feltűnést keltett és a mai lapok mind foglalkoznak vele.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, jan. 16. A hétfői ülésen, melyen az ellenzék még nem jelenik meg, mert a kitiltások még három ülésre fennállanak, az elnökség valószínűleg indítványozni fogja, hogy a keddi ülés napirendjére tűzzék ki a választójogi reformjavaslat tárgyalását előkészítő negyven tagu bizottság megalakítását. Ezt megelőzően az ellenzéki pártokhoz a munkapárt — a régi és állandó gyakorlathoz híven — írásbeli fölszólítást fog intézni, hogy nevezék meg azokat az ellenzéki képviselőket, akiket a bizottságba be akarnak választani. Kétségtelen, hogy az ellenzék erre a fölszólításra még csak választ sem fog adni, mert a munkapártból érkező leveleket a közelmúltban fölbontatlanul küldte vissza a munkapártba. A választójogi bizottságba ennél fogva csak azokat az ellenzéki képviselőket fogják bevéltetni, akik eljárnak az ülésekre: Giesswein Sándort, Kelemen Samut és esetleg Óvári Ferencet, Pajzs Gyulát s nemzeti-ségi képviselőket megbízottjait.

Tanítók fizetésrendezése.

BUDAPEST, jan. 16. Hétfőn a képviselőház elé terjeszti Zichy János gróf a tanítók fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslatát; az egyik javaslat az állami, a másik pedig a felekezeti és községi tanítók fizetését rendezi. A nem állami tanítók törzsfizetése az új javaslatban — hir szerint — 3200 koronáig emelkedik.

A soproni szociálisták.

SOPRON, an. 16. A soproni szociálisták felszólították Solymossy Ödön bárót, a város képviselőjét, hogy lépjen ki a munkapártból, mert programbeszédében az általános, titkos választói jog hívének vallotta magát és így nem szavazhatja meg a betervezett választójogi javaslatot.

A francia elnökválasztás.

PÁRIS, jan. 16. A luxemburgi palotában tegnap délután plenáris ülés volt, melyen az elnökjelölteket választották meg. Kaptak Poincaré 180, Pams 174, Dubost 107, Deschanel 83, Ribot 52, Dupuy 22, Delcasse 7 és Farisehon 4 szavazatot.

A második szavazás este 7 órakor ért véget. Itt kapott Pams 283, Poincaré 273, szavazatot, úgy az elnökség kettőjük között fog eldölni.

PÁRIS, jan. 16. Poincaré kijelentette, hogy jelöltségét minden körülmények között fentartja.

Köztársasági pártvezér a spanvol királynál

MADRID, jan. 16. A republikánus párt vezérét, Ascaratet tegnap este Alfonz király kihallgatáson fogadta. A király szociálisták kérdéseiben tanácsokat kért Ascaratétől. A kihallgatásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak. Az udvarhoz közeálló körökből vett értesülés szerint a király a legközelebb a különböző pártok vezéreiből szándékozik fogadni.

Dróttalan táviróösszeköttetés Amerikával.

BERLIN, jan. 16. Az új naueni dróttalan táviróállomás és Newyork között tegnap éjszaka táviratváltások voltak. Ezzel megvan a lehetősége annak, hogy Európa távirati összeköttetésbe jusson Amerikával.

A Pasics kormány válsága.

BELGRÁD, jan. 16. Az új tisztek kinevezése miatt igen nagy a forrongás a hadseregben. A Pasics-kormány bukását biztosra veszik.

100 éves öngyilkos.

KECSKEMET, jan. 16. Özv. Szijjártó Mihályné 100 éves asszony ma életuntségéből a kutba ugrott. Mire kihúzták, meghalt.

Péter király nem beteg.

BELGRÁD, jan. 16. Hivatalosan jelentik, hogy a király egészségi állapotáról elterjedt nyugtalanító hírek valótlanok. A király felépült gyenge rehumájából s teendőit rendszeresen végzi.

Öngyilkosság a temetőben.

KAPOSVÁR, jan. 16. Horváth Ferenc nagyaádi molnárségét a temetőben agyonlőtte magát. Hátrahagyott levelében írta, hogy azért lesz öngyilkos, mert nem akar testvérgyilkos lenni.

A béketárgyalások.

LONDON, jan. 16. A Daily News a következő hitelesnek mondott értesülését közli

A bolgár kormány táviratilag visszarendelte Londonból Danevet és a másik delegátust, mivel azonban nekik korlátlan felhatalmazásuk van a békekötésre, vagy a fegyverszünet felmondására, tehát Danev azt válaszolta Gesovnak, hogy helytelen eljárás volna Londonból elutazni, míg a porta nem adta meg a választ a nagyhatalmak jegyzékére és ők csak akkor utaznak el, ha a konstantinápolyi felelet visszautasító lesz.

A bolgár, görög és szerb delegátusok tegnap hosszas tanácskoztak. Az utóbbiak azt szerették volna tudni, hogy ha a bolgárok notifikálják Resid pasának a tárgyalások megszakítását, vajjon nyomban fel is mondják-e a fegyverszünetet és milyen a haditerv a hadjárat folytatása esetén. Danev nem tudta kielégíteni a szerb és görög delegátusok kívánságát.

LONDON, jan. 16. A négyes szövetség delegátusai konferenciáján elhatározták, hogy befejezik a tanácskozást, ha Törökország nem ad kedvező választ az egyesült hatalmak követeléseire. Egyébként nem hisznek a békében és azt mondják, hogy a háboru újrafelvételével jobban el lehet az ügyet intézni, mint a kétszínű tanácskozással.

LONDON, jan. 16. A balkán-szövetség delegátusai mai ülésükön megállapították a békekonzferencia teljes sikertelenségét, mivel a törökök újabb javaslatokat nem terjesztettek elő.

A hatalmak jegyzékének átadása.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 16. A portánál mára várják a hatalmak együttes jegyzékének átadását. A nagykövetek együttesen kézbesítik a jegyzéket Nordunghian külügyminiszternek, aki előbb Pallavicini osztrák-magyar nagykövettel a konstantinápolyi diplomáciai kar doyen-jével, utána pedig a többi nagykövetekkel fog tanácskozni.

Tanácskozás Konstantinápolyban.

KONSTANTINÁPOLY, jan. 16. A portán tegnap nagy tanácskozás volt. Kiamil pasa elnökletével részt vett benne minden politikai tényező és 65 ifjú török párti tiszt. A tárgyalás folyamán nyilvánosságra jutott, hogy a háboru további folytatása a legnagyobb nehézségekbe ütközik.

X. évfolyam.

X. évfolyam.

TELEFON 229.

A TENGERPART

1913 január elsején

TIZEDIK ÉVFOLYAMÁBA LÉPETT.

A nevezetes évforduló alkalmával, mely a multon érzett jogos büszkeséggel és a jövőbe vetett megingathatatlan bizalommal tölt el bennünket, hatalmas lépést teszünk ismét előre lapunk fejlesztésében. A hétköznapi számok hat oldalas keretéből kinőttünk immár és

„A TENGERPART“ most már hétköznapon | vasárnapokon pedig tiz-
nyolc oldalban | tizenkét oldalnyi
terjedelemben jelenik meg.

Már eddig is többet nyújtottunk olvasóinknak, mint bármely eddig Fiumében megjelent magyar napilap. A mostani nagyobbitással azonban oly tartalmas lapot adunk olvasóink kezébe, mely a fiumei magyarságnál jóval nagyobb vidéki magyar centrumok napilapjaival teljesen egy szinten áll.

Kibővitjük lapunk távirati rovatát, riportcikkekkel élénkítjük a napi újdonságokkal foglalkozó hasábjainkat, szélesebb alagra fektetjük a környékbeli tudósítói szolgálatot s még e hóban a közgazdaság és tengerészet ügyeivel foglalkozó, igen nagy áldozatokkal járó új rovatot nyitunk.

Legjelentékenyebb újításunkat azonban technikai téren léptetjük életbe:

„A TENGERPART“ néhány nap múlva kimerítőbb tartalma dacára már
délután 2 és 3 óra között

fog megjelenni, anélkül hogy korábban zárók le a szerkesztőség munkáját mint eddig. A nyomda-technikai munka e gyorsítását hatalmas új Linotype-szedőgépeink teszik lehetővé, a melyek csodálatos tökéletességükkel óránként „A Tengerpart“ egy teljes oldalát képesek kiszedni.

Mindeme a lap jövője érdekében hozott nagyarányú áldozatok dacára „A TENGERPART“ előfizetési ára marad a régi:

Egy évre	24.— kor.	Negyed évre	6.— kor.
Fél évre	12.— „	Egy hóra	2.— „

A helybeli tisztviselőknek és altiszteknek adott féláru előfizetés kedvezményét is fentartjuk egyelőre.

Előfizetéseket és hirdetéseket felvesz „A Tengerpart“ kiadó-hivatala, Gradinata del Sasso Bianco 3. (Wurzer ház) I. emelet.

POSTAFIÓK 105.

X. évfolyam.

X. évfolyam.